

POLITIČNE RAZMERE V NEKATERIH EVROPSKIH DRŽAVAH MED VOJNAMA

18. februar 2010

16:19

1. KOMINTERNA je bila pobudnica za ustanovitev ljudskih front (vse demokr. Sile naj se združijo v boju in poskušajo na volitvah doseči čimboljši rezultat)
1. SOCIAL DEMOKRATSKA STRANKA
  - a. Po 1. svet. Vojni so prišle v parlamente
  - a. Tudi po zaslugi male gospodarske krize
  - a. Prišli tudi v vlade (NEM, AV)
  - b. Tudi na položajih v mestih
  - c. V VB se še danes imenujejo LABORISTI (1924 zmagajo na volivah v VB)
    - i. Na oblasti so manj ko eno leto
    - ii. Podobno se zgodi v zač. 30 ih let
    - iii. RAZLOG: priznali so sovjetsko zvezo
  - a. ŠPA je država kjer se menjata levica in desnica
  - b. V FRA tudi oživijo ljudske fronte
    - i. `36 pod vodstvom Bluma zmagajo na volitvah
    - i. Levičarji so že dve leti pred tem preprečili državni udar desničarjev
    - i. UKREPI:
      1. UVEDEJO socialne reforme (40urni delavnik, plačan dopust, kolektivne pogodbe, višje plače,...)
    - i. Ni dolgo časa na oblasti, odstopi predvsem zaradi teh reform, drugi razlog pa je ta, da je ob izbruhu ŠPA drž. Vojne razglasila nevtralnost
1. ŠPANIJA
  - a. Razmere v Španiji po 1. svet vojni
    - i. V Evropi so se oblikovala 2 tabora, podobno je v ŠPA
    - i. Vojna je bila poligon za oba tabora, ki sta se potem spopadla v 2. svet. vojni
    - i. Po l. 1918 je ŠPA parlamentarna monarhija
    - ii. Tudi jo je zajela mala gospodarska kriza
    - i. Prihaja do nemirov, revolucionarnih vrenj, stavk (`18 in `19)
  - središče:KATALONIJA
    1. VGLAVNEM delavci in kmetje
    1. Katalonci zahtevali tudi samoupravo
    1. Bila tako močna da je nastala komunistična partija
    - i. DRUŽBENE IN GOSPODARSKE RAZMERE
      1. Zaostala država, fevdalni odnosi
      2. Temelji: kralj, veleposestniki in 3. steber je bila cerkev (največji lastnik zemlje)
      3. Pomembno vlogo tudi imela vojska
      4. 1923 je ŠPA general Primo de Ravera s pomočjo vojske in kralja izvedel državni udar (ukine španski parlament oz. cortes), zgled mu je bil Mussolini, podporo je imel tudi v cerkvi
      1. Cilj je bil pomiritev revolucionarnih gibanj v ŠPA in izvedba socialnih ukrepov
      1. PROBLEM: ni izpeljal zemljiške reforme (veleposestniki bili premočni in so to preprečili)
      2. Ustanovil KORPORACIJE

3. 1929 DOBIJO USTAVO, ki poudarja določene politične svoboščine
  - a. POVDAREK: ŠPA je katoliška in korporativna država
1. MORAL bi jo sprejet ukinjeni parlament --> VSILJENA!
  - a. Z njo niso bili zadovoljni
  - a. 1931 je dovolil občinske volitve v Madridu (da bi dokazal da ni diktature, te volitve so pomenile konec diktature!, zmagajo levičarji)
  - a. Kralj in general po neuspehih po volitvah zapustita državo
1. Junija so razpisane volitve v kortes (zmagajo republikanci in Španija postane REPUBLIKA)
2. DEC. 1931 Španija dobi novo ustavo po kateri je država demokratična republika, vseh delovnih ljudi in razredov,
  - a. cerkev je ločena od države,
  - a. šola je ločena od cerkve,
  - a. prepovedani so cerkveni redovi, ki so imeli svoje sedeže izven države,
  - a. odvzeli so cerkvena veleposestva,
  - a. večina prebivalcev je to vlado podpirala do l. 1936, ko pa ni več enotnosti pride do državljanske vojne v Španiji
1. SOCIALNE REFORME
  - a. AGRARNE REFORME (veleposestniki so proti njej, l. 1933 vlada odstopi)
  - b. Prva levičarska vlada odstopi l. 33 zmagata desnica (ukinejo agrarno reformo)
  - c. Prejšnja vlada da Kataloniji avtonomijo, ki jo zdaj desničarji ukinejo
  - d. Problem Baskov: v času 1. vlade dobijo pravice, ki jih nova vlada ukine
1. Vse kar je cerkev izgubila dobi sedaj nazaj z novo vlado
2. Proti desničarski vladi se sedaj postavi levica
3. Komunistična partija in socialisti so ustanovili zvezo DELAVCEV IN KMETOV
  - a. ustanovijo nekakšno enotno fronto,
  - b. pride do stavke oktobra `34, ki se razširi nad vso ŠPA,
  - c. najbolj v pokrajini ASTURIJI (ustanovijo svojo vlado in vojsko- država v državi samo 2 tedna, ker posreduje vojska pod vodstvom Franca, ki to zatre)
1. Ta dogodek je še bolj zbližal komuniste in socialiste
2. L 1935 se združijo tudi sindikati (komunistov in socialistov)
3. Jan. 1936 pa se tudi v Španiji oblikuje ljudska fronta v njej so združene vse desničarske stranke, org, itd.)
  - a. Zahtevajo amnestijo političnih zapornikov
  - b. Za večjo demokratizacijo
  - c. Zahteva razlastitev zemlje
1. Feb. 36 so nove volitve v kortes, na katerih zmagata ljudska fronta. Vlado ponovno sestavijo republikanci, desničarji spet izgubijo
2. Vlada republikancev ponovi svoje ukrepe iz 1931 (socialne in agrarne reforme..)

3. Ta vlada je nepriljubljena v desnici in celo znotraj lastnih vrst, nima popolne podpore --> ponovni nemiri, upori
4. Ko niso v vladi se desničarji spet organizirajo -še bolj!, tudi svojo vojsko, vse bolj je prisotna fašistična ideologija
1. Atlasi (novi) str. 143
  - a. Pride do puča 17. julija 36.
    - i. Izvedejo ga oficirji s podporo vojske, na čelu je Franco
    - i. Puč izvedejo v Maroku, iz Maroka gre v Seville
    - i. na S pride tudi do puča na čelu je general Mola.
    - i. Cilj fašistov: Madrid
    - i. Vendar je republikanska vojska toliko močna, da jih zadrži
    - i. PRIDE DO ŠPANSKE DRŽAVLJANSKE VOJNE: 19.JULIJ 1936, ker je takrat republikanska vlada v Madridu začela deliti orožje civilistom
    - i. ŠPA je preklana na dva dela
    - i. Uporniki nadzorujejo 1/3 ozemlja
1. EVROPA RAZGLASI NEVTRALNOST v tej zadevi
2. Konec avg. 1936 v Londonu ustanovijo odbor za nevmešavanje
  - a. Glavni: VB in FRA (ti dve sta res nevtralni)
  - a. SKLEP: prepoved izvažanja orožja,nevmešavanje
  - b. Podpisali tudi Nemčija in SZ
  - c. Orožje pa kljub temu prihaja v ŠPA
  - d. Največjo pomoč pučistom je nudila nemčija
  - e. Sodelovali tudi jugoslovanski prostovoljski (na desničarki strani)
  - f. Vlado pučistov priznata NEM in IT
  - g. POTRUGALSKA okt. 1936 prekine odnose z Madridom, hkrati pa ne prizna pučistične vlade
  - a. Problem v ŠPANJI poskuša rešiti društvo narodov, vendar noben ukrep ni uspešen, SZ je pomagala četam ljudskih front
1. Republikanska vlada začne doživljati neuspehe v politiki in na vojaškem področju
2. Nemčija in Italija pošiljata pučistom vojsko in orožje
1. POTEK VOJNE:
  - a. PUČISTI pod vodstvom Franca, osvojili JV del ŠPA in šli prek (atlas 143) mest, v smeri proti Madridu
  - b. Nov `36 se ustavijo pred Madridom
  - c. Vlada se je zaradi nevarnosti preselila Valencio
  - d. Mar. `37 pride do nove večje akcije, s pomočjo IT in NEM..
    - i. CILJ je še vedno zavzeti Madrid - mar `37 v tem ne uspejo
    - ii. S NEM pomočjo ne uspejo
    - iii. Republikanske enote pripravijo protiofenzivo
    - iv. Pučisti so poraženi

- v. Pučisti pa vseeno pridejo do Sredozemskega morja
- a. druga faza
  - i. Center sodelovanja na severu!
  - ii. Potekajo pogajanja v okviru DN (Društva narodov) in odbora za nevmešavanje, vsi poskusi neuspešni
- a. Tretja FAZA
  - i. DO KONEC 1938
  - ii. Zopet uspehi nacionalistične vojske, osvojijo predel ob sredozemskem morju in uspejo odrezati Katalonijo od republikancev
  - iii. Marca 38 frankove sile bombardirajo Barcelono
  - iv. Bombardirajo tudi Valencio
  - v. Spomladi 38 je republikanska vlada obljubljala da bo Španijo očistila fašistov, konec fevdalizma, zavzemala za napredno zakonodajo, vendar se vojna nadaljuje, izgubljajo! Delajo vse da ne bi izgubili politično.
  - vi. V prednosti je Francova vojska
- a. ČETRTA FAZA
  - i. DEC 38 - MAR. 39
  - ii. Zadnja faza, uničen še zadnji odpor republikancev
  - iii. 28 . Marca pade Madrid in kasneje Valencia
  - iv. Uraden konec: 1.APRIL
- a. Razlogi ZA PORAZ REPUBLIKANCEV
  - i. Zunanja politika (pomoč Nemčije & co.)
  - i. Spori v sami vladi
- a. KAJ SE ZGODI Z NJIMI
  - i. Zapustijo Španijo povečini
  - ii. Franco nadaljuje s čiščenjem španije
- a. FALANGA španska fašistična stranka
- b. Franco na čelu do 1975